

CZU: 343.522

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2021.3\(58\).07](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2021.3(58).07)

DOCUMENTUL OFICIAL: OBIECT MATERIAL/IMATERIAL SAU PRODUS AL INFRAȚIUNILOR DE FALS ÎN ACTE PUBLICE

Cristina PÎRȚAC,
asistent judiciar la Curtea de Apel Chișinău,
doctorand, USM,
<https://orcid.org/0000-0002-5244-0601>

PARTEA I

SUMAR

În cadrul prezentului demers științific este definit „documentul”, în general, și „documentul oficial”, în special, drept entitate ce apare în postura de obiect material/imaterial sau produs al infracțiunilor de fals în acte publice. Se arată că noțiunea „document” posedă următoarele trăsături (caracteristice și documentului oficial): a) implică prezența unui suport; b) este format din informație; c) posedă atribute în baza cărora este identificat. Corespunzător, documentul oficial (specie a documentului) este format din: a) informație (cu particularitatea că aceasta este de natură oficială) și b) suportul informațional (materializat sau electronic). Legea penală a Republicii Moldova nu cuprinde o definiție a noțiunii „document oficial”. Nici în alte acte normative cu caracter național nu este explicată noțiunea în cauză. Întinderea noțiunii „document oficial” transpare implicit din textul unor prevederi legale cu caracter non-juridico-penal. De asemenea, conținutul acestui termen este redat în textul unor instrumente juridice internaționale, printre care: Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale, semnată la Tromsø la 18.06.2009, în vigoare pentru Republica Moldova din decembrie 2020.

Cuvinte-cheie: fals în acte publice, obiect material/imaterial al infracțiunii, document, informație, suport informațional, document oficial.

În cadrul prezentului articol științific ne propunem să definim noțiunea „document oficial”, pornind de la diverse premise de ordin legislativ (național și internațional), jurisprudențial și, nu în ultimul

OFFICIAL DOCUMENT: MATERIAL/IMMATERIAL OBJECT OR PRODUCT OF OFFENSES OF FORGED PUBLIC ACTS

PART I

SUMMARY

In this scientific approaches is defined the “document”, in general, and the „official document”, in particular, as an entity that appears in the position of material/immaterial object or product of the offenses of forged public acts. It is shown that the notion „document” has the following features (characteristics and to official document): a) implies the presence of a support; b) consists of information; c) possesses attributes based on which it is identified. Correspondingly, the official document (species of the document) consists of: a) information (with the particularity that it is of an official nature) and b) informational support (materialized or electronic). The criminal law of the Republic of Moldova does not include a definition of the notion „official document”. Nor in other national normative acts the notion in question is not explained. The meaning of the notion „official document” transpire from the text of some legal provisions with a non-legal-criminal character. Also, the content of this term is reproduced in the text of some international legal instruments, among which: the Convention of the Council of Europe on access to official documents, signed in Tromsø on 18.06.2009, in force for the Republic of Moldova from December 2020.

Key-words: forged in public acts, material/immaterial object of crime, document, information, informational support, official document.

rând, doctrinar. Aici vom stăruii să dezvoltăm conceptul „documentului oficial”, în postura de obiect material/imaterial și produs al infracțiunilor de fals în acte publice, prevăzute la art. 332 Cod penal al R. Moldova (în continuare – CP RM [2]), ținând cont de trăsăturile caracteristice ale documentului, în general, și ale documentului oficial, în special.

Ab initio, precizăm că între noțiunile „document oficial” și „document” există o relație de tipul parte-întreg. Cu alte cuvinte, orice document oficial

reprezintă *per se* un document. Din aceste motive, la definirea noțiunii „document oficial”, precum și la trasarea particularităților definitorii ale acestuia este imperios de ținut cont de accepțiunea noțiunii „document”, în general. Respectiv, vom iniția investigația noastră deductivă cu elucidarea sensului uzual al noțiunii „document”.

Codul penal nu definește termenul „document”, deși în Partea Specială acesta este folosit în repetate rânduri (*e.g.* lit. c) alin. (1) art. 165, lit. b) art. 181, art. 185³, art. 244, alin. (2) art. 239¹, lit. c) art. 239², alin. (1) art. 245, lit. e) alin. (1) art. 245⁹, alin. (1) art. 246², 248, alin. (1) art. 332¹, art. 335¹, art. 345, art. 353, art. 355, art. 359-361 CP RM). În schimb, o definiție legală regăsim în legiunile penale ale unor state străine. De pildă, în Codul penal al Uzbekistanului [29], în segmentul Părții Generale dedicat definirii unor termeni, este înscrisă următoarea noțiune a documentului: „Un act scris care atestă fapte și evenimente cu semnificație juridică, întocmit în mod corespunzător și care conține rechizitele necesare (ștampilă, semnătură, sigiliu, dată, număr)”. În mod analogic, art.414 din Codul penal al Israelului [21] stabilește că documentul reprezintă „un certificat scris sau orice alt mijloc, fie în scris, fie în alt mod, care poate servi drept probă”.

În plan național, o definiție a documentului, cu relevanță penală, dar consacrată într-un act normativ cu caracter extrapenal, întâlnim în Legea Republicii Moldova privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, nr. 241 din 20.10.2005 [9]. *In concreto*, pct. 5 art. 2 din această lege prevede că prin „document” trebuie de înțeles „pașaportul sau buletinul de identitate sau orice fel de documente de călătorie ale persoanei supuse exploatarei”. Sesizăm accepțiunea îngustă a noțiunii „document” înscrisă în textul legii citate. *Primo* – aceasta este atașabilă, în special, infracțiunilor de trafic. *Secundo* – nu este o veritabilă definiție, ci o enumerare a categoriilor de documente pasibile să apară în această postură. Din aceste motive, noțiunea respectivă nu pare a fi una suficient de utilă în dezvoltarea noțiunii „document oficial” consacrată la art.332 CP RM.

O altă definiție a noțiunii „document” o observăm în pct. 2 din Concepția Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al blanchetelor de strictă evidență și al timbrelelor de acciz”, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1100 din 25.10.2005 [3], în corespundere cu care prin „document” se înțelege „obiectul material ce conține informații sub formă fixă, cu semnificație juridică, perfectat în modul stabilit, în conformitate cu legislația în vigoare”.

O definiție mai potrivită a documentului regăsim în textul Legii Republicii Moldova cu privire la informatizare și la resursele informaționale de

stat, nr. 467 din 21.11.2003 (în continuare – Legea RM nr. 467/2003 [8]), care, la art. 3, stabilește că prin „document” trebuie de înțeles „un suport pe care este fixată informația și care posedă atribute ce permit identificarea acestuia”. De menționat că noțiunea în cauză a fost introdusă în textul normativ prin Legea Republicii Moldova pentru modificarea unor acte normative nr. 135 din 16.07.2020, în vigoare din 07.08.2020 [13].

Remarcăm că definiția în cauză poartă un caracter general, nu însă unul juridico-penal. În principiu, acest lucru e și firesc, ținând cont de esența actului normativ în care aceasta este inserată. Chiar și așa, considerăm că respectiva definiție este una de referință pentru noțiunile „document”, în general, și „document oficial”, în special, utilizate în textul legii penale.

Din definiția sus-citată sunt desprinse următoarele caracteristici ale documentului, în general, prezente și în cazul documentului oficial: a) implică prezența unui suport; b) este format din informație; c) posedă atribute în baza cărora este identificat. Aceleași trăsături sunt evidențiate și de unii autori [26, p.16].

În ceea ce privește *prima trăsătură*, sesizăm că legiuitorul definește documentul drept *suport* de informație. Considerăm reușit folosirea termenului „suport” la descrierea noțiunii „document”. Acesta cuprinde atât informația înscrisă pe un suport material (*alias* – documentul fizic), cât și informația electronică (*alias* – documentul electronic). Precizăm, însă, că în Avizul I.P. „Agenția Servicii Publice” nr. 01/1767 din 09.03.2020 la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică – art. 5; Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat – art. 3, 5, 7 ș.a.) [1] a fost înaintată propunerea ca noțiunea „document” să fie reformulată după cum urmează: „purtător material (sublinierea ne aparține – *n.a.*) pe care este fixată informația, care dispune de rechizite ce permit identificarea acestuia”. O definiție similară dată documentului întâlnim și în doctrina de specialitate [26, p. 7].

În ceea ce ne privește, susținem poziția legislativului de a nu da curs inițiativei lansate de I.P. „Agenția Servicii Publice” în legătură cu redefinirea noțiunii „document” din „suport pe care este fixată informația” în „purtător material pe care este fixată informația”. Expresia „purtător material” (*i.e.* purtător material de informație) este mai îngustă ca noțiunea „suport” (*i.e.* suport de informație (*alias* – suport informațional)). Din punctul nostru de vedere, prima reduce cercul documentelor doar la cele în formă materializată (*i.e.* documentele în formă clasică), excluzând din această listă documentele în formă electronică. De aceea, nu suntem de acord cu autorii care definesc documentul

drept purtător *material* de informație. În special, acest punct de vedere este sesizat, în mare parte, în doctrina rusă. De exemplu, I.A. Savenko apreciază că „documentul reprezintă un purtător material creat de către om [25, p. 132]”. Analogic, R.A. Sabitov și E.Iu. Sabitov susțin că „documentul este reprezentat de informația fixată pe un purtător material [24, p. 106]”. În opoziție, sprijinim optica lui A. Reșetnicov, care consideră că „documentul reprezintă un tot indisolubil dintre informația documentară și suportul informațional (sublinierea ne aparține – n.a.) [...] [17, p. 41]”.

În concluzie, atât documentul, în accepție generală, cât și documentul, în accepție juridico-penală (inclusiv documentul oficial), este reprezentat de informația fixată (înscrisă) pe un *suport informațional*.

În ceea ce privește cea de-a doua trăsătură a documentului, notăm că conținutul acestuia îl formează *informația*. Conform art. 3 din Legea RM nr. 467/2003, informația reprezintă „cunoștințele despre persoane, subiecte, fapte, evenimente, fenomene, procese, obiecte, situații și idei”. Tot la același articol este consemnată definiția noțiunii „informație documentată”, ca fiind „informația fixată pe un suport informațional, care posedă atribute ce permit identificarea ei”. Din cea din urmă explicație reiese că noțiunea „document” este echivalentă cu noțiunea „informație documentată”.

În context, se profilează logica întrebare: documentul constituie informație fixată pe un suport informațional sau reprezintă un suport informațional pe care este fixată informația?

Răspunzând la această întrebare, R.A. Sabitov și E. Iu. Sabitova menționează: „Documentul nu poate fi suprapus nici cu informația, nici cu suportul său informațional. Documentul reprezintă în sine o unitate dintre informație (conținut) și purtătorul său material (forma) [24, p. 106]”. Pe aceeași undă se află A. Reșetnicov, care enunță: „informația nu se identifică cu suportul informațional, nici cu documentul care o conține, chiar dacă acest document reprezintă un „corp comun”, cuprinzând informația și suportul informațional [16, p. 183]”. În mod similar, A.A. Lukianova afirmă că documentul reprezintă o unitate de formă (suportul material) și de conținut (informația) [23, p. 94]. În ceea ce vizează importanța informației ca atare, B.B. Sokalskii menționează: „Conținutul documentului, în general, și al documentului oficial, în particular, îl formează informația” [27, p. 98]; „documentul este un obiect „vorbitor”, deosebindu-se de orice alt obiect prin faptul că, pe lângă proprietățile sale fizice – masă, vârstă, dimensiune -, reflectă voința persoanei care l-a întocmit [27, p. 98]”. Este adevărat, nu putem pune la îndoială această teză. Chiar și așa, în pofida importanței sporite a informației, în comparație cu suportul acesteia, stabilim că in-

formația reprezintă doar o parte componentă a documentului. În același timp, între noțiunile „informație” și „document” există o relație de tipul parte-întreg. Informația constituie partea, în timp ce documentul – întregul.

În concluzie, informația și suportul informațional constituie elemente indispensabile ale documentului. Documentul nu este doar informație. Respectiv, documentul nu este doar suportul informației. Documentul formează o simbioză între cele două elemente. Cu alte cuvinte, orice document este format din: a) informație și b) suportul informației. Acest lucru e valabil nu doar în cazul documentelor în formă materializată, ci și în cazul celor în formă electronică.

Constatăm, așadar, că principalele caracteristici ale documentului sunt: a) forma și b) conținutul. Nu există document fără formă și conținut. Suportul informației apare în calitate de *condiție de formă* a documentului. În contrast, informația constituie *condiția de conținut* a documentului.

Constituie oare informația parte și a documentului oficial, avându-se în vedere că în dispoziția art. 332 CP RM este utilizată noțiunea „date”, în detrimentul noțiunii „informație”? Mai exact, observăm că norma de la alin. (1) art. 332 CP RM conține formula „înscrisura [...] în documentele oficiale a unor date (sublinierea ne aparține – n.a.) vădit false”. Răspunzând la această întrebare, îl reproducem pe A. Reșetnicov, care menționează: „[c]a obiect al reglementării juridice, entitatea desemnată prin termenul „informații”, coincide cu entitatea desemnată prin termenul „date” [16, p. 181]. Avem și o confirmare legislativă în acest sens. Așadar, la art. 3 din Legea RM nr. 467/2003 este definit termenul „date” cu sensul de „informație (sublinierea ne aparține – n.a.) prezentată într-o anumită formă [...]”.

Că este documentul oficial format din informație rezultă, inclusiv, din textul Legii Republicii Moldova privind accesul la informație nr. 982 din 11.05.2000 (în continuare – Legea RM nr. 982/2000) [7]; or, așa cum se va vedea *infra*, pentru a afla conținutul noțiunii „document oficial” se face apel la reglementările înscrise la art. 6 din lege, intitulat „Informații oficiale”.

În concluzie, termenul „date” folosit în dispoziția art. 332 CP RM este echivalent cu noțiunea „informație”. Corespunzător, documentul oficial (specie a documentului) este format din: a) informație (cu particularitatea că aceasta este de natură oficială) și b) suportul informațional (materializat sau electronic).

În ceea ce privește cea de-a treia trăsătură, consemnăm că documentul este redat prin anumite atribute (rechizite – elemente de conținut), prin care acesta este individualizat în rândul documentelor și, drept consecință, disociat de alte entități similare.

În primul rând, un document oficial este distins de alte tipuri de documente, *inter alia*, în baza rechizitelor pe care acesta le posedă. Spre exemplu, ștampila instituției sau a autorității publice aplicată pe document, semnătura emitentului sau a persoanei care a întocmit documentul în numele emitentului constituie atribute ce permit catalogarea unui document drept oficial.

În al doilea rând, în baza acestei trăsături, documentul, în general, și cel oficial, în special, este deosebit de alte tipuri de entități (e.g. ștampila, imprimata, sigiliul etc.). La aceeași concluzie ajungem interpretând sistemic normele de incriminare prevăzute la art. 332 și 361 CP RM. În cazul celui din urmă articol, în postura de obiect al influenței infracționale pot apărea, în mod distinct: documentele oficiale, ștampilele, imprimatele sau sigiliile. Practic, aceleași entități sunt evidențiate, în mod separat, în textul art. 360 CP RM. În mare parte, elementele de conținut ale documentului reprezintă criteriul de disocieră a acestuia de entitățile sus-indicate.

Chiar dacă aceste entități trebuiesc diferențiate, în multe cazuri făptuitorul folosește imprimata, ștampila sau sigiliul în procesul falsificării documentelor oficiale, în special, în cazul contrafacerii acestora. În asemenea cazuri, imprimata apare în postura de obiect material al infracțiunilor de fals în acte publice, în timp ce ștampila și sigiliul îndeplinesc rolul de mijloc de săvârșire a infracțiunii, iar documentul oficial fals constituie produs al infracțiunii. Observăm rolul juridic distinct îndeplinit de entitățile respective, în pofida intersectării acestora în procesul săvârșirii uneia și aceleiași infracțiuni de fals în acte publice. Prin urmare, este justă remarcă făcută de A. Reșetnicov: „Documentul nu se identifică nici cu imprimata (blancheta) documentului, nici cu ștampila sau sigiliul care se aplică pe document [19, p. 25]”. În mod similar, documentul urmează a se discerne de alte entități asemănătoare (e.g. de semne bănești, de semne de marcare etc.).

În altă privință, definiții ale noțiunii „document” întâlnim și în doctrina de specialitate. În opinia lui I.A. Savenko, „documentul reprezintă purtătorul material creat de om, pe care este fixată o informație sub formă de simboluri și semne și care este destinat pentru stocarea și transmiterea acesteia în timp și spațiu [25, p. 132]”. O definiție apropiată este dată de R.A. Sabitov și E. Iu. Sabitova: „Documentul reprezintă informația fixată pe un purtător material sub forma unor semne și simboluri, care este destinată păstrării, folosirii și transmiterii acesteia în timp și spațiu [24, p. 106]”. O definiție evoluată este învederată și în literatura de specialitate autohtonă: „Documentul reprezintă un tot indisolubil dintre informația documentară și suportul informațional, permițând perceperea și identificarea univocă a informației, având destinația de a fi transmis în

timp și spațiu, fiindu-i specifică funcția de a informa și proba, având ca autori subiecți competenți și fiind înzestrat cu mențiuni de formă și format determinate [17, p. 41]”. Cea din urmă definiție, în comparație cu cele de mai sus, scoate în evidență următoarele particularități suplimentare ale documentului: a) funcția specifică de a informa și a proba; b) condiția întocmirii (emiterii, elaborării) de către anumiți subiecți competenți. De asemenea, spre deosebire de definițiile care aparțin lui I.A. Savenko, A. Sabitov și E. Iu. Sabitova, cea din urmă definiție stabilește foarte clar coraportul dintre document și (i) informație, precum și (ii) suportul informației.

În alt context, în doctrină se face distincție între noțiunea „document”, în general, și „document”, în accepțiune juridico-penală. Observăm că noțiunea „document”, în accepțiune juridico-penală, este subsecventă noțiunii „document”, în general. În același timp, noțiunea „document oficial” este subsecventă noțiunii „document”, în accepțiune juridico-penală. În acest sens, consemnăm că în Codul penal al Republicii Moldova este folosit termenul generic „document” sau alți termeni speciali, derivați (e.g. documente contabile, documente oficiale etc.). Constatăm că noțiunile derivate constituie tipuri speciale ale „documentelor”, în accepțiune juridico-penală.

Este lesne de înțeles că particularitățile inerente „documentului”, în general (relevante *supra*), sunt caracteristice oricărui document, inclusiv celui în accepțiune juridico-penală. Suplimentar, în cazul documentului, în accepțiune juridico-penală, pare a-i fi indispensabilă trăsătura care constă în capacitatea acestuia de a produce efecte juridice, fiind, deci, un act cu relevanță juridică.

Schimbând vectorul cercetării noastre, trecând de la general la particular, vom încerca în cele ce urmează să definim noțiunea „document oficial”, înscrisă la art. 332 CP al R. Moldova, și să stabilim particularitățile sale; or, în perimetrul cercetării noastre, tocmai respectiva noțiune comportă o semnificație majoră în planul identificării obiectului material/imaterial ori al produsului infracțiunii-lor de fals în acte publice.

Legea penală a Republicii Moldova nu cuprinde o definiție a noțiunii „document oficial”. Nici în alte acte normative cu caracter național nu este explicată noțiunea în cauză. Mai jos, însă, vom vedea că întinderea noțiunii „document oficial” transpare implicit din textul unor prevederi legale cu caracter non-juridico-penal.

Deocamdată, vom sublinia conținutul acestui termen în textul unor instrumente juridice internaționale. Astfel, Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine („Convenția privind apostila”), încheiată la Haga la 5 octombrie 1961 (în continuare – Convenția de la

Haga) [4], la care Republica Moldova a aderat prin Legea pentru aderarea la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, nr. 42 din 02.03.2006 [10], prevede la art. 1 următoarele: „Sunt considerate acte oficiale: a) documentele care emană de la o autoritate sau de la un funcționar al unei jurisdicții a statului, inclusiv cele care emană de la ministerul public, de la un grefier sau de la un executor judecătoresc; b) documentele administrative; c) actele notariale; d) declarațiile oficiale, cum ar fi: cele privind mențiuni de înregistrare, viza de investire cu data certă și legalizări de semnături, depuse pe un act sub semnătură privată”.

O abordare similară a noțiunii „document oficial” o regăsim în textul Regulamentului (UE) 2016/1191 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 (în continuare – Regulamentul (UE) 2016/1191) [15] care, la art. 3, prevede: „documente oficiale” înseamnă: a) documentele care emană de la o autoritate sau de la un funcționar al unei jurisdicții a statului, inclusiv cele care emană de la ministerul public, de la un grefier sau de la un executor judecătoresc (*huissier de justice*); b) documentele administrative; c) actele notariale; d) certificate oficiale depuse pe acte sub semnătură privată, cum ar fi certificatele oficiale privind mențiuni de înregistrare, viza de investire cu data certă și legalizări de semnătură; e) documentele întocmite de către agenți diplomatici sau consulari ai unui stat membru, care își desfășoară activitatea pe teritoriul oricărui stat în calitate oficială, în cazul în care documentele respective trebuie să fie prezentate pe teritoriul altui stat-membru sau agenților diplomatici sau consulari ai unui alt stat-membru care își desfășoară activitatea pe teritoriul unui stat terț.

O accepție mai largă a noțiunii „document oficial” (dar mai aproape de textul incriminator consemnat la art. 332 CP RM) învederăm în conținutul Recomandării Rec(2002)2 a Comitetului Miniștrilor către statele-membre privind accesul la documentele publice, adoptată de Comitetul Miniștrilor la 21 februarie 2002, cu ocazia celei de-a 784-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor (în continuare – Recomandarea Rec(2002)2 a Comitetului Miniștrilor) [14]. Astfel, în acord cu explicațiile reliefate în cuprinsul acestui act cu vocație internațională, termenul „documente publice” semnifică: „toate informațiile înregistrate în orice formă, elaborate, primite sau deținute de autoritățile publice și care au legătură cu funcția administrativă, excepție făcând documentele care sunt în curs de pregătire”. În același timp, în expunerea de motive privind recomandarea enun-

țată se relevă că termenul „documente publice” reprezintă, în sensul prezentei recomandări, „toate informațiile fixate pe orice suport fizic într-o formă recuperabilă (texte scrise, înregistrate pe bandă sonoră sau audiovizuală, fotografii, email-uri, informații stocate pe suport electronic, cum ar fi bazele de date electronice etc.). Atât documentele produse de o autoritate cât și documentele ce provin de la terți și care au fost primite de o autoritate publică sunt acoperite de definiție”.

În fine, un ultim instrument internațional – și cu cea mai mare pondere în aprecierea conținutului noțiunii „document oficial” – îl constituie Convenția Consiliului European privind accesul la documentele oficiale, semnată la Tromsø la 18.06.2009 (în continuare – Convenția de la Tromsø) [31], ratificată de către Republica Moldova prin Legea pentru ratificarea Convenției Consiliului European privind accesul la documentele oficiale, nr. 217 din 26.09.2013 [11], în vigoare pentru Republica Moldova din decembrie 2020. *In concreto*, în acord cu prevederea de la lit. b) alin. (2) art. 1 din Convenție, noțiunea „documente oficiale” semnifică „toate informațiile înregistrate sub orice formă, întocmite sau primite și păstrate de către autoritățile publice”.

Surprindem că Convenția de la Tromsø reprezintă un act cu vocație internațională care are caracter obligatoriu, inclusiv pentru Republica Moldova. Corespunzător, la determinarea întinderii noțiunii „document oficial”, folosită în dispoziția art. 332 CP RM, nu se poate face abstracție de explicația aceluiași termen înscrisă în textul Convenției de la Tromsø.

În plan național, conținutul termenului „document oficial” îl desprindem apelând la metoda sistemică de interpretare a textului normei de incriminare în raport cu unele norme cu caracter extrapenal. *In concreto*, asemenea prevederi (cu caracter extrapenal) care ne ajută să identificăm încărcătura cuvântului „document oficial” le regăsim în textul Legii RM nr. 982/2000. Mai exact, avem în vedere prevederile alin. (1) art. 6 din Legea nr. 982/2000, care este intitulat „Informațiile oficiale”, în corespundere cu care prin „informații oficiale” se au în vedere „toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept”.

Deși Legea RM nr. 982/2000 nu definește noțiunea „document oficial”, conținutul acestui termen, în mare parte, este desprins din conținutul noțiunii „informații oficiale”; or, informația oficială (alături de suportul informației) constituie un element (parte componentă) al documentului oficial. Aceeași concluzie transpare din interpretarea sis-

temică a prevederilor alin. (1) și (2) art. 6 din Legea RM nr. 982/2000. În acest sens, norma de la alin. (1) definește noțiunea „informații oficiale”, iar norma de la alin. (2) stabilește *documentele* purtătoare de atare informații.

În literatura de specialitate documentul oficial este definit în felul următor: „Actul verbal în formă scrisă sau electronică care, după formă și conținut, corespunde cerințelor actelor normative, și condiționat de activitatea de serviciu a persoanelor cu funcții de răspundere, angajaților de stat și municipali [30, p. 125]”; „actul scris care atestă fapte și fenomene concrete, cu semnificație juridică, întocmite în modul corespunzător, și care posedă rechizitele necesare, de exemplu, data, ștampila, sigiliul, semnătura persoanei autorizate [22, p. 404]”; „purtătorul material oformat în modul corespunzător, cu informație înregistrată pe el, care provine de la orice organe și persoane și care confirmă fapte juridice sau care emană în numele organelor, persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul puterii legislative, executive, judecătorești sau din cadrul organelor administrației publice locale, indiferent de natura sa [25, p. 134]”.

Având la bază definiția „informației oficiale”, înscrise în textul alin. (1) art. 6 al Legii RM nr. 982/2000, A. Reșetnicov menționează că „prin „document oficial” trebuie de înțeles documentul care: 1) conține informații care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți de drept; 2) atestă fapte având relevanță juridică; 3) circulă în cadrul unui sistem de înregistrare, evidență strictă și control al circulației [18, p. 41-42]”. Un înțeles similar îi este atribuit documentului oficial în alte două surse (izvoare formale de drept penal): a) Decizia Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 martie 2014, pronunțată ca urmare a judecării recursului în interesul legii formulat de către Procurorul General cu privire la stabilirea modului unitar de interpretare și de aplicare a prevederilor articolului 361 alin. (1) din Codul penal [5] și b) Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a articolului 361 alin. (2) lit. c) din Codul penal (confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor de importanță deosebită false), nr. 12 din 14.05.2018 [6]. În acord cu respectivele surse, este redat documentul oficial în următoarea speță din practica judiciară: „[c]ertIFICATELE medicale în care au fost incluse date false întrunesc calitatea de „documente oficiale”, întrucât ele sunt eliberate de către o instituție publică, sunt producătoare de anumite efecte juridice și circulă în cadrul unui sistem de înregistrare, evidență strictă și control al circulației [20]”.

Precizăm că cele din urmă două surse vizează noțiunea de „document oficial” stipulată la art. 361 CP RM (confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau a sigiliilor false), nu însă la art. 332 CP RM. În pofida acestui fapt, nu avem temei să ignorăm interpretarea oficială a noțiunii „document oficial” regăsită în cuprinsul celor două acte. La această concluzie ne îndeamnă regula folosirii cu același sens a terminologiei în textul actului normativ. În acest sens, B.B. Sokalski enunță: „Termenul „document oficial” trebuie să aibă un înțeles unic, indiferent de relațiile sociale lezate prin comiterea falsului [28, p. 105]”. Plus la aceasta, așa cum reiese din prevederile alin.(5) art. 54 din Legea Republicii Moldova cu privire la actele normative, nr. 100 din 22.12.2017 [12], „[d]acă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și pentru a evita interpretările neuniforme”. Legiuitorul nu încearcă să distingă respectiva noțiune în conținutul unei sau alte norme, motiv pentru care expresia „document oficial”, utilizată în textul legii penale, trebuie să posedă același sens, indiferent de conținutul normei de incriminare (fie că este vorba de art. 332 sau 361 CP RM, fie că e vorba de alte norme penale (e.g. art. 359 CP RM etc.)).

(Continuare în numărul următor)

Referințe bibliografice:

1. Avizul I.P. „Agenția Servicii Publice” nr. 01/1767 din 09.03.2020 la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (Legea nr. 1069/2000 cu privire la informatică – art. 5; Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat – art. 3, 5, 7 ș. a.) <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5114/language/ro-RO/Default.aspx> (vizitat 02.02.2021).
2. Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74. În vigoare din 12 iunie 2003.
3. Concepția Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al blanchetelor de strictă evidență și al timbrelor de acciz”, aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, nr. 1100 din 25.10.2005. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 145-147.
4. Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961 cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine („Convenția privind apostila”). https://apostila.gov.md/wp-content/uploads/2014/03/Conventia_de_la_Haga_cu_pri

- vire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale.pdf (vizitat 02.02.2021).
5. Decizia Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 martie 2014. Dosarul nr. 4-1ril2/2014). http://jurisprudenta.csj.md/search_interes_lege.php?id=3 (vizitat 02.02.2021).
 6. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a articolului 361 alin. (2) lit. c) din Codul penal (confeccionarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor de importanță deosebită false), nr. 12 din 14.05.2018. <https://www.constcourt.md/cc-docview.php?tip=hotariri&docid=659&l=ro> (vizitat 02.02.2021).
 7. Legea Republicii Moldova privind accesul la informație, nr. 982 din 11.05.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr. 88-90.
 8. Legea Republicii Moldova cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, nr. 467 din 21.11.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 6-12.
 9. Legea Republicii Moldova privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, nr. 241 din 20.10.2005. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 164-167.
 10. Legea Republicii Moldova pentru aderarea la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, nr. 42 din 02.03.2006. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2006, nr. 47-50.
 11. Legea Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale, nr. 217 din 26.09.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 252-257.
 12. Legea Republicii Moldova cu privire la actele normative, nr. 100 din 22.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 7-17.
 13. Legea Republicii Moldova pentru modificarea unor acte normative, nr. 135 din 16.07.2020, în vigoare din 07.08.2020. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 199-204.
 14. Recomandarea Rec(2002)2 a Comitetului Miniștrilor către statele-membre privind accesul la documentele publice, adoptată de Comitetul Miniștrilor la 21 februarie 2002, cu ocazia celei de-a 784-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor. [https://www.standarde-justitie.ro/presasijustitia/Recomandarea%20Rec\(2002\)2%20a%20Comitetului%20Ministrilor%20catre%20statele%20membre%20privind%20accesul%20la%20documentele%20publice.pdf](https://www.standarde-justitie.ro/presasijustitia/Recomandarea%20Rec(2002)2%20a%20Comitetului%20Ministrilor%20catre%20statele%20membre%20privind%20accesul%20la%20documentele%20publice.pdf) (vizitat 02.02.2021).
 15. Regulamentul (UE) 2016/1191 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind promovarea liberei circulații a cetățenilor prin simplificarea cerințelor de prezentare a anumitor documente oficiale în Uniunea Europeană și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32016R1191> (vizitat 02.02.2021).
 16. Reșetnicov A. Informația documentară ca obiect al influențării nemijlocite infracționale. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe sociale”, 2007, nr. 6, p. 180-184.*
 17. Reșetnicov A. Caracteristicile noțiunii de document. Conotații juridico-penale. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 1, p. 37-41.
 18. Reșetnicov A. Accepțiunea juridico-penală a noțiunii „document oficial”. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 2, p. 35-42.
 19. Reșetnicov A. Delimitarea noțiunii de document de unele noțiuni asemănătoare: aspecte teoretice. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr. 7, p. 20-26.
 20. Sentința Judecătorei Hâncești, sediul Central, din 18 iunie 2018. Dosarul nr. 1-199/2018. https://jhn.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/8fd26eb3-9973-e811-80d5-0050568b7027 (vizitat 02.02.2021).
 21. Закон об уголовном праве Израиля. <http://library.khpg.org/files/docs/1375279180.pdf> (vizitat 02.02.2021).
 22. Здравомыслов Б.В. Уголовное право. *Особенная часть: Учебник*. Москва: Юридическая литература, 1995.
 23. Лукьянова А.А. *Уголовная ответственность за подделку, сбыт и использование поддельных документов / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Москва, 2017. 266 с.
 24. Сабитов Р.А., Сабитова Е.Ю. *Уголовно-правовая оценка обманов и действий, совершенных с документами*. Москва: Юрлитинформ, 2012. 344 с.
 25. Савенко И.А. Проблемы правовой интерпретации официального документа как предмета преступления. În: *Общество и право*, 2012, № 5 (42), с. 131-135.
 26. Семенов Р.Б. *Уголовно-правовая оценка подлога документов / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Москва, 2006. 28 с.
 27. Сокальский Б.Б. Предмет преступлений подлога документов. В: *Проблемы в российском законодательстве*, 2016, №1, с. 97-99.
 28. Сокальский Б.Б. *Подлог документов в уголовном праве России и Германии: сравнительно-правовое исследование / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Москва, 2016. 203 с.
 29. Уголовный кодекс Республики Узбекистан. <https://lex.uz/docs/111457> (vizitat 02.02.2021).
 30. Чесноков О.В. Официальный документ как предмет служебного подлога. В: *Общество и право*, 2009, № 2(24), с. 121-125.
 31. Council of Europe Convention on Access to Official Documents. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680084826> (vizitat 02.02.2021).